

JOAN F. MIRA

“Copular amb l’elegit o elegida, no amb el primer que passe per allà, aquesta pareix que és la sàvia idea de l’evolució: fer la cort amb garanties de futur, no dispersar l’energia. I com era d’esperar en aquest punt, els homes i les dones funcionen de manera diferent”

El cervell enamorat

“En el combat que oposa el cor a la raó –afirma la redactora del diari *Le Monde*–, la segona acaba de marcar un punt decisiu.” En aquest cas, com és cada vegada més freqüent (tan freqüent que no sé on anirem a parar amb aquesta dèria funesta de reduir la poesia al funcionament de les neurones, i la metafísica a la física), la raó significa la ciència, la ciència pura i dura, duríssima. El fet és que un recent estudi americà –americà, d’on, si no?– acaba d’identificar les zones cerebrals que acullen o abriguen els *élans du coeur*. El protocol de l’experiment era ben simple, diu el diari: sotmetre a un IRM funcional (deu ser una ressonància magnètica o cosa equivalent, amb aquells aparells on s’il·luminen les zones del cervell que s’estimulen, supose) set homes i deu dones, tots cuits d’amor per algú. A les víctimes, instal·lades en la màquina, els presentaven una foto del seu enamorat o enamorada, i una altra d’un simple conegut. Els científics, a la cabina de control, observaven a la pantalla les àrees del cervell que s’activaven. Els resultats haurien de refredar les calors dels amants més ardorosos, perquè el cervell pareix que reacciona d’una manera ben curiosa: les zones que més s’activen a la vista de l’ésser estimat no són les que corresponen a les emocions, sinó les que relacionen motivació i recompensa. O siga, aquelles on s’allotja el mecanisme de persecució del plaer i de la motivació del resultat: el mateix que fa caminar l’ase quan li posen davant la pastanaga o l’alfals. Els pobres bípedes sense plomes que som només tenim, en aquest camp, un objectiu visible: reproduir-nos. Si la reproducció és la causa dels sospirs amorosos, dels sonets a la bella estimada, de les serenates nocturnes i d’altres ocasions d’esgarrifança romàntica, si les reaccions químiques i elèctriques del nostre cervellet (les que aquesta revista explicava amb detall fa alguns anys) corresponen a aquesta necessitat elemental, vol dir que tenia raó la científica russa en aquell remot film musical, quan el protagonista americà li cantava les virtuts de l’amor i ella contestava cantant que això “*is a chemical reaction, that’s all*”. Al final, la russa materialista s’enamorava, com havia de ser, de l’americà guapo i romàntic, però això no li lleva valor a la ciència, segons la qual i com a resultat de l’estudi esmentat, “l’amor és una forma desenvolupada i heretada de l’instint de reproducció dels mamífers”. Helen Fisher, antropòloga de la universitat de Rutgers, New Jersey, i membre de l’equip investigador, precisa que “l’instint de reproducció ha evolucionat per permetre als individus trobar companys d’acoblament elegits”.

Copular amb l’elegit o elegida, no amb el primer que passe per allà, aquesta pareix que és la sàvia idea de l’evolució: fer la cort amb garanties de futur, no dispersar l’energia. I com era d’esperar en aquest punt, els homes i les dones funcionen de manera diferent. Davant de l’estímul, de la cara estimada, el cervell femení posa en marxa l’àrea dels records, la de l’emoció i de l’atenció, mentre que el masculí presenta una forta activitat de l’àrea visual i de l’excitació sexual. La femella de l’espècie sembla que busca caliu i continuïtat, el mascle ja se sap què busca. Són coses que, fa més de vint anys, els antropòlegs de Princeton, que és a pocs quilòmetres de Rutgers, ja sabíem sense tants aparells i pantalletes: que els homes són diferents de les dones, que les emocions individuals tenen funcions generals, i també que moltes societats estalvien els tràngols incerts de l’amor arreglant els emparellaments sense estímuls romàntics. I a mi el progrés de la ciència em sembla una cosa excel·lent, siga la ciència social, la ciència de la cultura o la ciència del cervell dels mamífers, però si l’amor fóra una necessitat de l’espècie (vull dir l’amor romàntic, amb versos i flors, l’amor de cor palpitant), seria també una condició universal. I no ho és ni ho ha estat mai, ni de bon tros. Ara vejam com ho expliquen, això.